

ENERĢLADVOKĀTA FILIPA LEŽĀ [PHILIPPE LÉGER] SECINĀJUMI,

sniegti 2005. gada 15. septembrī (1)

**Apvienotās lietas C-394/04 un C-395/04**

**Diagnostiko & Therapeftiko Kentro Athinon – Ygeia AE**

**pret**

**Ypourgos Oikonomikon**

[Symvoulío tis Epikrateias (Grieķija) lūgums sniegt prejudiciālu nolikumu]

Sestā PVN direktīva – Atbrīvojumi – 13. panta A daļas 1. punkta b) apakšpunkts – Darbības, kas cieši saistītas ar hospitalizāciju vai ar medicīnisko aprūpi – Telefona pakalpojumu sniegšana un televizoru iznomāšana slimnīcā ievietotām personām – Gultasvietas un diēnas nodrošināšana to piederīgajiem

1. Šie abi Symvoulío tis Epikrateias (Valsts padome, Grieķija) lūgumi sniegt prejudiciālu nolikumu ir par to, kā interpretēt ar hospitalizāciju vai ar medicīnisko aprūpi "cieši saistītu darbību" jēdzienu, kas minēts Sestās direktīvas 77/388/EEK 13. panta A daļas 1. punkta b) apakšpunktā (2).

2. Runa ir par to, vai slimnīcas sniegtie telefona pakalpojumi un televizoru iznomāšana slimnīcā ievietotām personām, tātad arī šīs iestādes veiktās gultasvietas un diēnas nodrošināšana to piederīgajiem, var tikt uzskatītas par darbībām, kas ir cieši saistītas ar hospitalizāciju un medicīnisko aprūpi un tādējādi, piemērojot šo normu, ir atbrīvotas no pievienotās vērtības nodokļa (3).

**I – Atbilstošās tiesību normas**

**A – Kopienas tiesības**

3. Sestās direktīvas mērķis ir izveidot kopīgu PVN sistēmu visās dalībvalstīs. Šim nolīkam, pirmkārt, tātad vienādi definēt ar nodokli apliekamās darbības (4). Tādējādi Direktīvas 2. panta 1. punkts nosaka, ka PVN ir jāmaksā par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, ko par atlīdzību attiecīgās valsts teritorijā veicis nodokļu maksātājs, kas kā tās rīkojas. Saskaņā ar tās 4. pantu par nodokļa maksātājiem ir jāuzskata visas personas, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisku darbību kā pakalpojumu sniedzējs neatkarīgi no šīs darbības mērķa un rezultāta.

4. Otrkārt, Sestās direktīvas X sadaļa ietver kopīgu atbrīvojumu sarakstu, lai saskaņā ar vienpadsmito apsvērumu Kopienas pašu resursus visās dalībvalstīs varētu iekasēt vienādi.

5. Šīs direktīvas 13. panta A daļā ir uzskaitīti atbrīvojumi dažāmu darbību sabiedrības interesēs. Šī panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Ciktāl tas nav pretrunā ar citiem Kopienas noteikumiem, dalībvalstīs atbrīvo turpmāk minētās darbības atbilstīgi noteikumiem, ko tās pieņem, lai nodrošinātu pareizu un godīgu šo atbrīvojumu piemērošanu un lai nepieautu nekādu nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai āunprēgu izmantošanu:

[..]

b) slimnīcas un medicīnisko aprūpi, kār ar to cieši saistītas darbības, ko veic publisko tiesību subjekti, vai sociālos apstākļos, kas izdīnās apstākļiem, ko piemēro publisko tiesību subjektiem, – slimnīcas, medicīniskās aprūpes vai diagnostikas centri vai arī citas pienācīgā kārtā atzītas izdzīgas iestādes;

[..].”

6. Sestās direktīvas 13. panta A daļas 2. punkta a) apakšpunkts paredz, ka dalībvalstīs var piešķirt organizācijām, kas nav publisko tiesību subjekti, jebkuru šī panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto atbrīvojumu, katrā atsevišķā gadījumā piemērojot tam vienu vai vairākus nosacījumus.

7. Šī 13. panta A daļas 2. punkta b) apakšpunkts ir noteikts:

“Preču piegādei vai pakalpojumu sniegšanai nepiešķir 1. punkta b), g), h), i), l), m) un n) apakšpunktā paredzēto atbrīvojumu, ja:

- tas nav būtiski svarīgs atbrīvotājiem darījumiem,
- to pamatmērķis ir gūt organizācijai papildu ienākumus, veicot darījumus, kas tieši konkurē ar komercuzņēmumu darījumiem, kuriem jāmaksā pievienotās vērtības nodoklis.”

B – *Valsts tiesības*

8. 18. panta 1. punkts Likumā Nr. 1642/1986 par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu un citiem noteikumiem (*FEK A' 125*) nosaka:

“No nodokļa ir atbrīvotas [šādas darbības]:

[..]

d) hospitalizācija un medicīniskā aprūpe, kār ar to cieši saistīta preču piegāde un pakalpojumu sniegšana, ko nodrošina personas, kuras darbojas saskaņā ar likumu. Šiem pakalpojumiem tiek pielīdzināti arī tādī pakalpojumi, ko snieguši uzņēmumi, kuri piedāvā atveseošānās un ādensdziedniecības procedūras;

[..].” (5)

## II – Fakti

9. *Diagnostiko & Therapeftiko Kentro Athinon - Ygeia AE* (6) ir privāto tiesību juridiska persona, kura nodarbojas ar slimnīcas un medicīniskās aprūpes nodrošināšanu.

10. Pēc *Ygeia* grāmatvedības dokumentu pārbaudes attiecībā uz taksācijas periodiem, kas

atbilst 1992. un 1993. gadam, kompetent? p?rvaldes iest?de uzskat?ja, ka t?s ien?kumiem, kas g?ti, pirmk?rt, sniedzot telefona pakalpojumu un iznom?jot televizorus slimn?c? ievietot?m person?m, un, otrk?rt, nodrošinot gultasvietas un ?dienu to pieder?gajiem, bija j?uzliek PVN. Rezult?t? t? laboja š?s sabiedr?bas nodok?u par?da summu, kas attiecas uz abiem attiec?gajiem gadiem.

11. *Ygeia* iesniegt?s pras?bas par š?s iest?des l?mumiem noraid?ja gan *Dioikitiko Protodikeio Athinon* (At?nu Administrat?v? pirm?s instances tiesa), gan p?c tam ar? *Dioikitiko Efeteio Athinon* (At?nu Administrat?v? apel?cijas tiesa). Š?s tiesas nosprieda, ka min?tie pakalpojumi p?c sava rakstura nevar tikt uzskat?ti par t?diem, kas ir cieši saist?ti ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi, jo to m?r?is bija atvieglot slimnieku uztur?šanas slimn?c? un tie nebija saist?ti ar vi?iem nepieciešamo apr?pi.

12. *Ygeia* iesniedza apel?cijas s?dz?bas par *Dioikitiko Efeteio* pie?emtajiem spriedumiem.

### III – Prejudici?lais jaut?jums

13. Iesniedz?jtiesa nor?da, ka nav apstr?d?ts tas, ka *Ygeia* k? priv?to ties?bu juridiska persona atbilst nosac?jumiem, kas izvirz?ti atbr?vošanai no PVN saist?b? ar slimn?cas un medic?nisko apr?pi. Saska?? ar š?s tiesas viedokli, vien?gais jaut?jums ir par to, vai apstr?d?tie pakalpojumi ietilpst ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi “cieši saist?tu darb?bu” j?dzien?.

14. Iesniedz?jtiesa nor?da, ka šis j?dziens Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkt? nav defin?ts. T? atg?dina, ka 2001. gada 11. janv?ra spriedum? liet? Komisija/Francija (7) Tiesa nosprieda, ka min?tais j?dziens nevar b?t par pamatu ?oti šaurai interpret?cijai, cikt?l šo darb?bu atbr?vošana no nodok?iem ir paredz?ta, lai nodrošin?tu to, ka slimn?cas un medic?nisk? apr?pe, k? ar? ar to saist?t?s darb?bas nek??tu nepieejamas to augsto izmaksu d??, ja t?s tiktu apliktas ar PVN.

15. T? atsaucas ar? uz 2003. gada 6. novembra spriedumu liet? *Dornier* (8), kur? Tiesa atzina, ka tas, vai darb?ba ietilpst j?dzien? “cieši saist?tas darb?bas”, ir atkar?gs no t?s papildinoš? rakstura. Tas noz?m?, ka ir j?nosaka, vai attiec?gais pakalpojums t? sa??m?jiem ir l?dzeklis, kas tiem dod iesp?ju ar vizizdev?g?kajiem nosac?jumiem sa?emt citus pakalpojumus, vai ar? tam ir atseviš?s m?r?is. Iesniedz?jtiesa uzskata, ka no š?da viedok?a var?tu atz?t, ka min?tie pakalpojumi papildina *Ygeia* sniegto apr?pi, bet ar šo kvalifik?ciju tom?r nepietiktu, lai tos ietvertu t?du darb?bu kategorij?, kas ir cieši saist?tas ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi.

16. Šaj? sakar? t? nor?da, ka saska?? ar Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 2. punkta b) apakšpunkt? paredz?to pirmo krit?riju var?tu uzskat?t, ka darb?ba ir cieši saist?ta ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi tad, ja t? ir noteikti nepieciešama. K? piem?ru š? krit?rija piem?rošanai t? min 2002. gada 20. j?nija spriedumu liet? Komisija/V?cija (9), kur? tika nospriests, ka j?dziens – sniegtie pakalpojumi, kas “cieši saist?ti” ar universit?tes izgl?t?bu – attiecas uz pakalpojumu sniegšanu un izgl?t?bai *tieši nepieciešamu* pre?u pieg?di. Pamatojoties uz šo krit?riju t? secina, ka apstr?d?t?s darb?bas nevar tikt atbr?votas no PVN.

17. Pamatojoties uz šiem apsv?rumiem *Symvoulia tisEpikrateias* nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai š?du prejudici?lo jaut?jumu:

“Vai pakalpojumi, ko sniedz Direkt?vas 77/388/EEK 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkt? paredz?t?s personas un kas ir saist?ti, pirmk?rt, ar to, ka slimniekiem tiek dota iesp?ja izmantot telefonu un televizoru, un, otrk?rt, ar ?diena un gultasvietas nodrošin?šanu slimnieku pieder?gajiem, ir uzskat?mi par darb?b?m, kas cieši saist?tas ar hospitaliz?šanu un medic?nisko apr?pi iepriekš min?t?s normas noz?m?, ja tie ne tikai papildina apr?pi, bet ar? noteikti ir

nepieciešami šai apr?pei?"

#### IV – Anal?ze

18. Uzdodot šo prejudici?lo jaut?jumu, iesniedz?jtiesa p?c b?t?bas v?las uzzin?t, vai Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkts ir interpret?jams t?, ka telefona pakalpojumi un televizoru iznom?šana slimn?c? ievietotai personai, ko nodrošina apr?pes uz??mums, k? ar? gultasvietas un ?diena nodrošin?šana min?t?s personas pieder?gajiem, ko veic šis pats uz??mums, ir uzskat?ma par darb?b?m, kas cieši saist?tas ar hospitaliz?šanu un medic?nisko apr?pi š?s normas noz?m?.

19. Šis jaut?jums tiek uzdots t?p?c, ka telefona pakalpojumu sniegšana un televizora iznom?šana, k? ar? gultasvietas un ?diena nodrošin?šana princip? ir darb?bas, par kur?m ir j?maks? PVN, ja t?s pret atl?dz?bu veic nodok?u maks?t?js. T?pat ar? kop?j? PVN sist?m? ir pie?emts, ka viena un t? pati persona var veikt darb?bas, kas atbr?votas no PVN, un sniegt pakalpojumus, par kuriem ir j?maks? šis nodoklis (10).

20. Uzdodot šo prejudici?lo jaut?jumu, iesniedz?jtiesa t?gad v?las noskaidrot, vai min?tie pakalpojumi p?c to rakstura ir darb?bas, kas cieši saist?tas ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi un vai t? rezult?t? tie vienm?r ir j?atbr?vo no PVN, piem?rojot Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunktu.

21. *Ygeia* iesaka uz šo jaut?jumu atbild?t apstiprinoši. T? uzskata, pirmk?rt, ka Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkt? nor?d?tie nosac?jumi ne vienm?r ir atbilstoši, lai defin?tu ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi "cieši saist?tu darb?bu" j?dzienu. Saska?? ar t?s viedokli, iesp?jams, ir runa par nosac?jumiem, kurus dal?bvalstis var izvirz?t min?to atbr?vojumu piem?rošanai citiem pakalpojumu sniedz?jiem, kas nav priv?to ties?bu juridiskas personas.

22. Otrk?rt, *Ygeia* nor?da, ka apstr?d?tie pakalpojumi paši par sevi nav galvenais m?r?is, bet gan l?dzeklis, ar kura pal?dz?bu ar visizdev?g?kajiem nosac?jumiem ir iesp?jama hospitaliz?šana un apr?pe. T?gad saska?? ar *Ygeia* viedokli, tas tieš?m ir pakalpojums, kas sniegts papildus hospitaliz?šanai, un tam ir j?piem?ro t?ds pats nodok?u rež?ms saist?b? ar PVN, k?ds tiek piem?rots hospitaliz?šanai. *Ygeia* ar? atsaucas uz faktu, ka Grie?ij? parasti slimnieka ?imenes locek?i vi?u pavada un t?d?j?di sniedz savu pal?dz?bu ?rst?jošajam person?lam. T? uzsver, ka vi?u kl?tb?tne uzlabo slimnieka psiholo?isko st?vokli un t?d?j?di veicina atvese?ošanas. *Ygeia* apgalvo, ka t?pat ir ar telefona pakalpojumu sniegšanu un televizora iznom?šanu, jo šie pakalpojumi slimniekam dod iesp?ju uztur?t sakarus ar ?rpasauli. Saska?? ar *Ygeia* viedokli no iepriekš min?t? izriet, ka krit?rijs, kas j??em v?r?, lai noteiktu, vai š?di pakalpojumi ietilpst ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi "cieši saist?tu darb?bu" j?dzien?, ir paša slimnieka v?l?šan?s, kas ir l?dzis, lai vi?am tiktu sniegti min?tie pakalpojumi, jo vi?š tos ir atzinis par nepieciešamiem atvese?ošan?s veicin?šanai.

23. Visbeidzot, *Ygeia* nor?da, ka, t? k? šie pakalpojumi tika sniegti tikai slimn?cas telp?s, tie nekonkur? ar l?dzv?rt?giem pakalpojumiem, kurus sniedz citi uz??mumi, kas maks? PVN.

24. Es šai anal?zei nepiekr?tu. T?pat k? Grie?ijas Republika, V?cijas Federat?v? Republika un Kipras Republika, k? ar? Eiropas Kopien? Komisija, ar? es dom?ju, ka piem?rojamaj?s Kopien? ties?b?s nevien? no min?tajiem pakalpojumiem nevar uzskat?t par darb?b?m, kas p?c sava rakstura ir "cieši saist?tas" ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi.

25. Tom?r atš?ir?b? no š?m dal?bvalst?m es dom?ju, ka nevien? no šiem pakalpojumiem nevar sistem?tiski izsl?gt no PVN atbr?vojumu pieš?iršanas. Manupr?t, šie pakalpojumi ir j?atbr?vo no

PVN, ja izrādās, ka tie ir noteikti nepieciešami slimnīcā ievietoto personu ārstniecībai, un ārstniecībai ir vienīgais atbilstošais kritērijs, kuru patiesībā varētu ņemt vērā, lai noteiktu, vai šie pakalpojumi tiešām ir nepieciešami. Šādu nostāju es pamatoju, pirmkārt, ar Sestās direktīvas 13. panta A daļas redakciju un, otrkārt, ar mērķi, kāds ir pamatā atbrīvojumiem no PVN attiecībā uz hospitalizāšanu un uz medicīnisko aprūpi slimnīcā.

26. Pirmkārt, runājot par Sestās direktīvas 13. panta A daļas redakciju, kā to norāda iesniedzējtiesa un kā to ir konstatējusi Tiesa (11), tajā nav noteikts, uz ko attiecas ar hospitalizāšanu un ar medicīnisko aprūpi "cieši saistītu darbību" jēdziens. Es arī minētās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta b) apakšpunkta tekstā neatradu norādes uz to, kurš no apstrīdētajiem pakalpojumiem atbilst šim jēdzienam.

27. Kā to norāda Komisija, no šīs normas teksta var secināt, ka tā attiecas uz pakalpojumiem, ko sniedz aprūpes uzņēmuma personāls, jo tajā ir minēti pakalpojumi, "ko veic publisko tiesību subjekti vai – tādus sociālos apstākļos, kas iedzinis apstākļiem, kādos atrodas publisko tiesību subjekti, – slimnīcās". Savukārt, es nepiekrītu Komisijas viedoklim, saskaņā ar kuru no šīs normas teksta izriet arī tas, ka "cieši saistītas darbības" ir tikai tādī pakalpojumi, kas sniegti pašam slimniekam. Manuprāt, no Sestās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta b) apakšpunkta gramatiskās interpretācijas izriet, ka jēdziens "cieši saistītas darbības" attiecas uz visiem aprūpes uzņēmuma sniegtajiem pakalpojumiem, kam ir cieša saikne ar slimnieka hospitalizāšanu un ar medicīnisko aprūpi, kas viņam tiek sniegta (12).

28. Tātad no Sestās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta b) apakšpunkta teksta nevar secināt, ka tādīem pakalpojumiem kā, piemēram, gultasvietas un diena nodrošināšana, kurus slimnīcā sniedz slimnieka piederīgajiem, nepiešķir atbrīvojumus.

29. Savukārt, Sestās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta b) apakšpunktā ir iekļautas atbilstošas norādes, lai sniegtu atbildi uz izskatāmo jautājumu. Tādējādi saskaņā ar šo normu pakalpojumu sniegšanai vai preču piegādei nepiešķir minētās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto atbrīvojumu, ja, pirmkārt, tie nav noteikti nepieciešami no nodokļa atbrīvoto darbību veikšanai un, otrkārt, to pamatmērķis ir gūt organizācijai papildu ienākumus, veicot darbības, kas tieši konkurē ar to komercuzņēmumu darbībām, kuriem ir jāmaksā PVN.

30. Kaut gan Tiesa neatsaucās uz Sestās direktīvas 13. panta A daļas 2. punkta b) apakšpunktu iepriekš minētajā spriedumā lietotajai Komisija/Francija, kurā tā izteica savu viedokli par to, kā ir interpretējams ar hospitalizāšanu un medicīnisko aprūpi "cieši saistītu darbību" jēdziens, es tātāt kā iesniedzējtiesa un iepriekš minētās dalībvalstis domāju, ka šī norma atbilst šādai interpretācijai. No šīs normas teksta izriet, ka dalībvalstīm tiek uzlikti divi pienākumi, kuri tām ir jāpilda attiecībā uz katru tieši noteikto atbrīvošanas gadījumu, proti, kas noteikti iepriekš minētās 13. panta A daļas 1. punkta b), g), h), i), l), m) un n) apakšpunktā. Turklāt es norādīšu, ka katrs no šiem gadījumiem attiecas uz pakalpojumiem vai piegādēm, kas ir "cieši saistītas" vai kam ir "cieša saikne" ar darbībām vispārējās intereses (13).

31. Sestās direktīvas 13. panta A daļas 2. punkta b) apakšpunkts pretēji *Ygeia* izteiktajam pieņēmumam neizvirza papildu nosacījumus, kas būtu jāpiemēro tikai pašos gadījumos, kad dalībvalstis nolemtu paplašināt atbrīvojuma iespējas, tās piešķirot ne tikai publisko tiesību juridiskajām personām, bet arī citiem pakalpojumu sniedzējiem. Ja tas būtu, ir pamats domāt, ka šie nosacījumi nav minēti atsevišķā punktā, bet ir turpinājums tiem, kas minēti Sestās direktīvas 13. panta A daļas 2. punkta a) apakšpunktā, kurš paredz dalībvalstīm šo paplašināšanas iespēju (14). No Sestās direktīvas 13. panta A daļas b) apakšpunkta formulējuma izriet arī tas, ka divi tajā minētie nosacījumi dalībvalstīm ir jāizpilda obligāti atšķirībā no tiem, kas minēti šī paša panta A daļas 2. punkta a) apakšpunktā, kuriem ir

fakultat?vs raksturs.

32. ?emot v?r? Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 2. punkta b) apakšpunkta saturu, šaj? norm? min?tie nosac?jumi ir j??em v?r?, lai interpret?tu da??dus taj? min?tos atbr?vojumu gad?jumus, proti, tos, kas paredz?ti 13. panta A da?as 1. punkta b), g), h), i), l), m) un n) apakšpunkt?.

33. Šo anal?zi par Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 2. punkta b) apakšpunkta piem?rošanas jomu apstiprina iepriekš min?tais spriedums liet? Komisija/V?cija, kur? Tiesa izteica savu viedokli par jaut?jumu, vai no PVN var atbr?vot izp?tes darbu, ko par samaksu veic augst?k?s izgl?t?bas iest?des, piem?rojot Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta i) apakšpunktu.

34. Šaj? tiesved?b? V?cijas vald?ba apgalvo, ka p?t?jumi ir ar izgl?t?bu cieši saist?ts pakalpojums valsts aust?k?s izgl?t?bas m?c?bu iest?d?s, jo š?m iest?d?m tie ir nepieciešami tieši t?p?c, lai pild?tu ar izgl?t?bu saist?t?s darb?bas, un p?t?jumi tai dod iesp?ju att?st?t un nodot t?l?k jaunas zin?šanas. Tiesa šai anal?zei nepiekrīt un nosprieda, ka, kaut ar? to var?tu uzskat?t par “?oti noder?gu universit?tes izgl?t?bas sist?m?, t? nav noteikti nepieciešama, lai sasniegtu min?t?s sist?mas izvirz?to m?r?i, proti, nodrošin?tu studentu apm?c?bu, lai vi?i var?tu veikt profesion?lo darb?bu” (15).

35. Š? pras?ba, kuru Tiesa izvirza, lai interpret?tu Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta i) apakšpunkt? paredz?to j?dzienu “darb?bas, kas cieši saist?tas” ar universit?tes izgl?t?bu, attiecas ar? uz min?t?s direkt?vas 13. panta A da?as 2. punkta b) apakšpunkta saturu, lai interpret?tu 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkt? paredz?to ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi “cieši saist?tu darb?bu” j?dzienu.

36. No t? izriet, ka saska?? ar Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 2. punkta b) apakšpunktu k? piem?rojamo ties?bu normu, lai apr?pes uz??mum? sniegtie pakalpojumi tiktu atbr?voti no PVN, nepietiek, ka tie iesp?jams vai patieš?m ir nepieciešami slimnieka atvese?ošan?s veicin?šanai. Saska?? ar šo normu tikai t?s darb?bas, kas ir noteikti nepieciešamas hospitaliz?šanai un medic?niskai apr?pei, ir darb?bas, kuras ar to ir cieši saist?tas.

37. Izskatot min?tos pakalpojumus, neviens no tiem neš?iet t?ds, ko parasti var?tu uzskat?t par noteikti nepieciešamu vai b?tiski svar?gu hospitaliz?šanai un medic?niskai apr?pei, proti, neatkar?gi no t?, kas ir slimn?c? ievietot? persona un k?ds ir hospitaliz?šanas iemesls. Kaut ar? nav apstr?dams tas, ka katrs no šiem pakalpojumiem liel?k? vai maz?k? m?r? ir saist?ti ar slimn?c? ievietot?s personas apst?k?u uzlabošanu un t? rezult?t? ar vi?as vesel?bas uzlabošanu, manupr?t, š? saikne ar ?rstniec?bas procesu ir ?oti atš?ir?ga atkar?b? no katra cilv?ka un no hospitaliz?šanas iemesliem. Manupr?t, situ?cija krasi atš?iras tad, ja pacients ir mazs b?rns vai pieaugušais, vai tad, ja hospitaliz?šanas m?r?is ir nekait?ga ?irur?iska oper?cija, kurai ir nepieciešama ?slaic?ga uztur?šan?s slimn?c?, vai smagas patalo?ijas ?rst?šana, kas apdraud slimnieka dz?v?bu un kas pamato ilgu uztur?šanos slimn?c?.

38. T?tad nav iesp?jams uzskat?t, ka min?tie pakalpojumi p?c rakstura ir “cieši saist?ti” ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi. Man š?iet, ka tie skaidri atš?iras, piem?ram, no darb?b?m, kas min?tas iepriekš min?taj? Tiesai iesniegtaj? liet? Komisija/Francija un kas tika uzskat?tas par “cieši saist?t?m” ar medic?nisk?m anal?z?m, kas ir atbr?votas no PVN.

39. Min?taj? liet? Tiesai bija j?lemj par Francijas ties?bu aktiem, kas paredz, ka atseviš?as biolo?isk?s anal?zes var veikt tikai specializ?tas laboratorijas. Š?s ties?bu normas paredz?ja ar? to, ka specializ?t? laboratorija, kas veikusi anal?zes, veic samaksu laboratorijai, kura pacientam veica anal?žu parauga no?emšanu, lai to nodotu t?l?k. Komisijas iebildumi pret šiem ties?bu aktiem attiec?s uz faktu, ka pret?ji pašu anal?žu un paraugu no?emšanas izmaks?m, paraugu

t?l?k nos?t?šanas izmaksas bija pak?autas PVN. Šaj? jaut?jum? Tiesa pievienoj?s Komisijas argumentiem un nosprieda, ka anal?žu parauga t?l?k nos?t?šana ir darb?ba, kas cieši saist?ta ar anal?z?m, un ir atbr?vota no PVN, jo š? t?l?k nos?t?šana ir lo?isks starpposms starp parauga no?emšanu un paš?m anal?z?m (16).

40. Es ar? pievienojos Komisijas viedoklim, saska?? ar kuru nevienu no min?tajiem pakalpojumiem nevar piel?dzin?t gultasvietas un ?diena nodrošin?šanai pašam slimniekam, kas p?c rakstura skaidri uzskat?mas par darb?b?m, kas cieši saist?tas ar hospitaliz?šanu. No t? izriet, ka nevienu no apstr?d?tajiem pakalpojumiem nevar sistem?tiski atbr?vot no PVN, piem?rojot Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunktu.

41. Otrk?rt, manupr?t, šo anal?zi apstiprina m?r?i, kas ir pamat? šaj? norm? paredz?tajam atbr?vojumam. K? to jau ir nospriedusi Tiesa, šis atbr?vojums ir paredz?ts, lai nodrošin?tu to, ka iesp?ja izmantot medic?nisko un slimn?cas apr?pi netiek padar?ta nepieejama š?s apr?pes augsto izmaksu d??, ja šai apr?pei vai ar? ar to cieši saist?taj?m darb?b?m tiek piem?rots PVN (17). Saska?? ar judikat?ru no PVN ir atbr?vojami pakalpojumi, ko sniedz iest?des, kur?m ir t?di soci?li m?r?i k? cilv?ku vesel?bas aizsardz?ba un kuru m?r?is ir diagnostic?t, dzied?t un iesp?ju robež?s ?rst?t slim?bas un vesel?bas trauc?jumus (18). Š? atbr?vojuma m?r?is t?tad ir samazin?t vesel?bas apr?pes izmaksas un padar?t šo apr?pi pieejam?ku priv?tperson?m (19).

42. Lai sa?emtu Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkt? paredz?to atbr?vojumu, ir svar?gi, lai attiec?gaj? apr?pes uz??mum? sniegtajiem pakalpojumiem b?tu patiesi ?rstniecisks m?r?is. Saska?? ar judikat?ru, tikai ?emot v?r? šo m?r?i, ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi "cieši saist?tu darb?bu" j?dziens nav interpret?jams p?r?k šauri. Š? judikat?ra t?tad ne?auj uzskat?t, ka min?tie pakalpojumi noteikti ir darb?bas, kas cieši saist?tas ar hospitaliz?šanu un medic?nisko apr?pi, kaut ar?, k? jau es to nor?d?ju, tos nevar visp?r?gi un sistem?tiski uzskat?t par pakalpojumiem, kas ir b?tiski svar?gi vai noteikti nepieciešami apr?pei slimn?c?s.

43. Turkl?t, k? to nor?da Komisija, apstr?d?to pakalpojumu sistem?tiski atbr?vojumi var?tu rad?t sekas, kas b?tu pretrun? Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkt? izvirz?tajiem m?r?iem. Ja nodok?u maks?t?js veic no PVN atbr?votu darb?bu, vi?š, p?rkot preces un pakalpojumus, kas nepieciešami š?s darb?bas veikšanai, maks? PVN k? priekšnodokli, jo vi?š to nevar atg?t no galapat?r?t?jiem. Es apl?koju ar? to, ka tad, ja nodok?u maks?t?js vienlaic?gi veic ar nodokli apliktas darb?bas un no nodok?a atbr?votas darb?bas, vi?š no PVN, kas samaks?ts k? priekšnodoklis, var atskait?t tikai proporcion?li ar nodokli aplikt?s darb?bas da?u attiec?b? pret atbr?votaj?m darb?b?m. Atbr?voto darb?bu da?as palielin?šanas sekas ir nodok?a maks?t?ja atskait?juma ties?bu samazin?šana un attiec?gi t?s PVN summas palielin?šana, kas vi?am j?maks?. Cikt?l šim nodok?u maks?t?jam ir j?l?dzsvaro budžets, š? nodok?a maks?juma palielin?šana izpaud?sies k? cenu palielin?šan?s no PVN atbr?votajiem pakalpojumiem. Tas noz?m?, ka telefona pakalpojumu sniegšanas un televizora iznom?šanas slimn?c? ievietotaj?m person?m sistem?tiska atbr?vošana no nodok?a, k? ar? gultasvietas nodrošin?šanas vi?u pieder?gajiem sistem?tiska atbr?vošana no nodok?a, iesp?jams, izrais?tu vienas slimn?c? pavad?t?s dienas izmaksu palielin?šanos.

44. Es ar? neticu, ka apstr?d?to pakalpojumu izskat?šana, ?emot v?r? to, vai tiem piem?t papildu pakalpojuma raksturs, dotu iesp?ju tos sistem?tiski atbr?vot no PVN. K? to atg?dina iesniedz?jtiesa, šo krit?riju izmantoja Tiesa iepriekš min?taj?s liet?s Komisijas/Francijs un *Dornier*, lai noteiktu, vai šaj?s liet?s min?tie pakalpojumi atbilst vai neatbilst ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi "cieši saist?tu darb?bu" j?dzienam. Protams, j?dziens "papildu pakalpojums" var š?ist plaš?ks par nosac?jumu, saska?? ar kuru darb?bai ir j?b?t noteikti nepieciešamai, lai apmierin?tu min?t?s visp?r?j?s intereses. Saska?? ar judikat?ru pakalpojumu var uzskat?t par

t?du, kas sniegts papildus galvenajam pakalpojumam, ja tas nav galvenais m?r?is, bet gan tikai l?dzeklis, ar kura pal?dz?bu ar visizdev?g?kajiem nosac?jumiem ir iesp?jams sa?emt pakalpojumu sniedz?ja nodrošin?to galveno pakalpojumu (20).

45. Tom?r, pat pamatojoties uz šo krit?riju un pie?emot, ka to var piem?rot, ne?emot v?r? Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 2. punkta b) apakšpunkt? min?to pirmo noteikumu, ir gr?ti vienm?r paredz?t, ka apstr?d?tie pakalpojumi nav galvenais m?r?is. K? jau es nor?d?ju, telefona pakalpojumu sniegšana un televizora iznom?šana slimniekam ne vienm?r atbilst ?rstnieciskiem m?r?iem. ?rt?bas labad slimnieks var izv?l?ties sa?emt šos pakalpojumus no ?rstniec?bas iest?des, nevis no k?da cita uz??muma, un tie var ar? neb?t da?a no ?rstnieciska rakstura darb?bas, kas ir hospitaliz?šanas iemesls. T?pat ar? iesp?ja slimnieka pieder?gajiem izmantot slimn?cas pied?v?to apmešan?s iesp?ju ne vienm?r ir nepieciešama slimnieka vecuma un slim?bas d??, bet var izriet?t no vienk?ršas v?lmes izmantot slimn?cas pied?v?t?s apmešan?s iesp?jas, kas ir l?t?kas un tuv?kas slimn?c? ievietotajai personai nek? l?dzv?rt?gi pakalpojumi, kurus sniedz cits nodok?u maks?t?js – viesn?ca vai restor?ns.

46. Turkl?t min?to pakalpojumu sistem?tiski atbr?vojumi b?tu pretrun? taj? judikat?r? izvirz?tajiem principiem, kur? ir veikta Sestaj? direkt?v? noteikto atbr?vojumu interpret?cija. K? to atg?din?ja visas personas, kas iest?juš?s liet?, no past?v?g?s judikat?ras izriet, ka Sest?s direkt?vas 13. pant? paredz?tie atbr?vojumi ir j?interpret? šauri, jo tie ir iz??mumi no visp?r?j? principa, ka PVN tiek iekas?ts par katru pakalpojumu, ko nodok?u maks?t?js sniedzis pret atl?dz?bu (21). Šaj? sakar? ir j?nor?da ar? tas, ka Sest? direkt?va no PVN atbr?vo ne visas darb?bas, kas veiktas visp?r?j?s interes?s, bet tikai t?s, kuras ir uzskait?tas un s?ki aprakst?tas (22). Min?tie pakalpojumi var tikt atbr?voti no PVN tikai tad, ja tie prec?zi atbilst Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkt? paredz?tajiem nosac?jumiem.

47. Š?s normas interpret?cij? ir j?iev?ro ar? nodok?u neitralit?tes princips, kas ir rakstur?gs kop?jai PVN sist?mai, saska?? ar kuru saimniecisk?s darb?bas subjektiem, kas veic vien?das darb?bas, nevar piem?rot atš?ir?gus nosac?jumus PVN iekas?šanas jom? (23). No š?da viedok?a pret?ji tam, ko apgalvo *Ygeia*, un k? to pamatoti uzsver dal?bvalstis, kuras šaj? proces? iesniedza rakstveida apv?rumus, ja apr?pes uz??mums sniedz t?dus pakalpojumus k? pamata pr?v? apstr?d?tie pakalpojumi, tas konkur? ar nodok?u maks?t?jiem, kas sniedz t?dus pašus pakalpojumus, piem?ram, ar viesn?c?m un restor?niem, ja runa ir par slimnieku pieder?go izmitin?šanas pakalpojumiem, k? ar? ar telefona pakalpojumu sniedz?jiem vai person?m, kas nodrošina televizoru pieejam?bu. K? to nor?da V?cijas Federat?v? Republika, slimnieki, kas lieto mobilo telefonu, maks? PVN par telefona pakalpojumiem, un vi?u pieder?gie, kas apmetas un ietur malt?ti viesn?c?, maks? šo nodokli, kas ir iek?auts vi?u izmitin?šanas cen?.

48. Visbeidzot, no judikat?ras izriet, ka Sest?s direkt?vas 13. pant? min?tie atbr?vojumi ir patst?v?gi Kopien? ties?bu j?dzieni, kuru m?r?is ir nov?rst atš?ir?bas PVN rež?ma piem?rošan? daž?d?s dal?bvalst?s (24). Tas paredz, ka ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi "cieši saist?tu darb?bu" j?dzienu nevar defin?t atš?ir?gi atkar?b? no katras dal?bvalsts soci?laj?m un ekonomiskaj?m ?patn?b?m.

49. ?emot v?r? visus šos faktus, es dom?ju, ka apstr?d?tie pakalpojumi visp?r?gi un sistem?tiski nevar tikt uzskat?ti par pakalpojumiem, kas cieši saist?ti ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkta noz?m?.



50. Tomēr es nevaru noliegt to, ka minētajiem pakalpojumiem atsevišķos gadījumos varētu piemērot atbrīvojumu, kas paredzēts Sestās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta b) apakšpunktā. Kā jau es to norādīju, šā atbrīvojuma mērķis ir samazināt veselības aprūpes, proti, pakalpojumu, kuru mērķis ir aizsargāt, uzturēt un atjaunot cilvēku veselību, izmaksas. Tātad pakalpojuma mērķis ir tas, kas nosaka, vai pakalpojums ir jāatbrīvo no PVN.

51. Man šķiet pilnībā pieņemami tas, ka atsevišķos gadījumos piederīgā klātbūtne slimnīcā ievietotai personai var būt nepieciešama viņas ārstniecībai un ka gultasvietas un diena nodrošināšana šim piederīgajam var izrādīties nepieciešama, lai nodrošinātu viņa nepārtrauktu klātbūtni pie slimnieka. Šāds varētu būt gadījums, piemēram, ja slimnīcā ievietotā persona ir mazs bērns vai ja persona slimo ar slimību, kas rada nopietnas bailes.

52. Telefona pakalpojumu sniegšana slimniekam var viņam dot iespēju saglabāt sakarus ar piederīgajiem un no viņiem saņemt nozīmīgu morālu atbalstu, kas atsevišķos gadījumos var izrādīties noteikti nepieciešams. Pat tad, ja pirmajā brīdī šķiet, ka tas nav acīmredzami, ir grūti kategoriski noliegt to, ka televizora noma, kas ir informācijas ieguves un izklaides līdzeklis, kas daudziem patērētājiem, var izrādīties atsevišķos gadījumos nepieciešams slimnīcā ievietotā slimnieka ārstēšanai. Es atkal šeit runāju par bērniem, kas smagas slimības dēļ vai šīs slimības ārstēšanas dēļ nevar pieņemt apmeklētājus vai viņus var pieņemt tikai īsti ierobežotos apstākļos. Televizora iznomāšana šiem bērniem var izrādīties nepieciešams izklaides līdzeklis viņu ārstēšanai slimnīcā.

53. Tomēr, ja šķiet viegli iedomāties, ka šo pakalpojumu sniegšana atsevišķos gadījumos ir uzskatāma par noteikti nepieciešamu slimnīcā ievietotās personas ārstēšanai, tad savukārt izrādās grūti objektīvi veidot precīzu, kuri ir šie gadījumi, ņemot vērā lielo skaitu situāciju, kādas var pastāvēt praksē. Ir jāpatur prātā arī tas, ka Sestās direktīvas mērķis ir izveidot kopīgu PVN sistēmu un ka šai sistēmai ir jābūt skaidrai un paredzamai (25). Nebūtu atbilstoši šim mērķim un šīm prasībām atstāt ārpus uzņēmumu un kompetento valsts iestāžu ziņā novērtēt to, vai šie minētie pakalpojumi tiešām ir nepieciešami. Tā rezultātā Tiesai ir jādefinē visām dalībvalstīm kopīgs objektīvs kritērijs.

54. Es nedomāju, ka piemērojamo Kopienas tiesību ietvaros šis kritērijs var būt paša slimnieka vai viņa piederīgā izteikta prasība, kā to iesaka *Ygeia*. Šāds kritērijs nedotu iespēju garantēt, ka atbrīvojumus piešķir tikai tām darbībām, kas patiešām ir nepieciešamas hospitalizāšanai un medicīniskai aprūpei. Turklāt jautājums par to, vai minētais pakalpojuma sniegšana ir nepieciešama slimnīcā ievietotās personas ārstēšanai, ietver medicīniska rakstura vērtējumu. Šķiet, ka ārsti, kas atbild par slimnīcā ievietotās personas ārstēšanu ārpus uzņēmuma, ir viskompetentākā persona, kas varētu novērtēt, vai minētie pakalpojumi, kuri pēc rakstura nav pakalpojumi, kas cieši saistīti ar hospitalizāšanu un ar medicīnisko aprūpi, tomēr ir jāuzskata par noteikti nepieciešamiem šīs personas ārstēšanai. Ar šis kritērijs būtu objektīvs un atbilstu skaidrības un paredzamības prasībai.

55. Saskaņā ar šo kritēriju ārpus uzņēmuma sniegto telefona pakalpojumu un televizoru iznomāšana slimnīcā ievietotai personai, kā arī šā uzņēmuma nodrošinātā gultasvieta un dienas slimnieka piederīgajiem tādējādi būtu darbības, kas cieši saistītas ar hospitalizāšanu un ar medicīnisko aprūpi, ja šo pakalpojumu sniegšana vai piederīgā nepārtraukta klātbūtne atbilstu ārstu norādījumiem.

56. T? k? tiesas s?d? lietas dal?bnieki tika uzaicin?ti izteikt savu viedokli par šo krit?riju, *Ygeia* p?rst?vis nor?d?ja, ka ?rsti nekad neizraksta š?da veida pakalpojumu. Savuk?rt Grie?ijas vald?bas p?rst?vis nor?d?ja, ka šis krit?rijs var?tu novest pie š? krit?rija ?aunpr?t?gas izmantošanas.

57. Vispirms no Grie?ijas vald?bas atbildes es secinu, ka pret?ji tam, ko apgalvo *Ygeia*, krit?riju, kuru es iesaku, var piem?rot praks?. Es neapstr?du to, ka š? krit?rija piem?rošana var novest pie š? krit?rija ?aunpr?t?gas izmantošanas vai vismaz pie atš?ir?gas prakses daž?dos apr?pes uz??mumos. Tom?r š?ds risks un š?das nepiln?bas ir rakstur?gas jebkura krit?rija piem?rošanai, kas balst?s uz cilv?ku v?rt?jumu, un ieinteres?t?bai taj?, lai min?tos pakalpojumus kategoriski neizsl?gtu no atbr?vojumu piem?rošanas, manupr?t, ir liel?ka noz?me nek? praktiskiem sarežž?jumiem, kas rodas š? krit?rija piem?rošan?. Ir ar? j?atg?dina, ka dal?bvalstis var nepieciešam?bas gad?jum? veikt atbilstošus pas?kumus, lai nov?rstu š? krit?rija piem?rošanas ?aunpr?t?gu izmantošanu, t?pat k? to iesaka Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkts attiec?b? uz katru atseviš?u atbr?vojumu gad?jumu, kas ir paredz?ts šaj? norm?.

58. Ja Tiesa pievienosies manam ieteikumam, valsts tiesai šaj? gad?jum? b?s j?noskaidro, vai min?tie pakalpojumi, kurus *Ygeia* sniedza sav? [apr?pes] uz??mum? ievietotaj?m person?m, atbilda ?rsta nor?d?jumiem. Tai ar? b?s j?p?rbauda, vai šo pakalpojumu sniegšana nebija galvenok?rt paredz?ta, lai *Ygeia* g?tu papildu pe??u, saska?? ar Sest?s direkt?vas 13.panta A da?as 2. punkta b) apakšpunktu.

59. ?emot v?r? visus šos faktus, es iesaku uz prejudici?lo jaut?jumu atbild?t t?, ka Sest?s direkt?vas 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkts ir j?interpret? t?, ka telefona pakalpojumu sniegšana un televizoru iznom?šana slimn?c? ievietot?m person?m, ko veic apr?pes uz??mums, k? ar? š? uz??muma veikt? gultasvietas un ?diena nodrošin?šana slimnieku pieder?gajiem ir uzskat?mas par darb?b?m, kas cieši saist?tas ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi, š?s normas noz?m? tikai tad, ja šo pakalpojumu sniegšana vai pieder?g? past?v?ga kl?tb?tne pie slimnieka atbilst ?rsta nor?d?jumiem.

## V – Secin?jumi

60. ?emot v?r? iepriekš min?tos apsv?rumus, es iesaku uz *Symvoulío tis Epikrateias* uzdoto jaut?jumu atbild?t š?di:

Padomes 1977. gada 17. maija Sest?s direkt?vas 77/388/EEK par to, k? saska?ojami dal?bvalstu ties?bu akti par apgroz?juma nodok?iem – Kop?ja pievienot?s v?rt?bas nodok?u sist?ma: vienota apr??inu b?ze, 13. panta A da?as 1. punkta b) apakšpunkts ir j?interpret? t?, ka telefona pakalpojumu sniegšana un televizoru iznom?šana slimn?c? ievietot?m person?m, ko veic apr?pes uz??mums, k? ar? š? uz??muma veikt? gultasvietas un ?diena nodrošin?šana slimnieku pieder?gajiem ir uzskat?mas par darb?b?m, kas cieši saist?tas ar hospitaliz?šanu un ar medic?nisko apr?pi, š?s normas noz?m? tikai tad, ja šo pakalpojumu sniegšana vai pieder?g? past?v?ga kl?tb?tne pie slimnieka atbilst ?rsta nor?d?jumiem.

1 – Ori?in?lvaloda – fran?u.

2 – Padomes 1977. gada 17. maija Sest? direkt?va 77/388/EEK par to, k? saska?ojami dal?bvalstu ties?bu akti par apgroz?juma nodok?iem – Kop?ja pievienot?s v?rt?bas nodok?u sist?ma: vienota apr??inu b?ze (OV L 145, 1. lpp., turpm?k tekst? – “Sest? direkt?va”).

3 – Turpm?k tekst? – “PVN”.

4 – Skat. 2003. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-305/01 *MKG Kraftfahrzeuge-Factoring* (*Recueil*, I-6729. lpp., 38. punkts) un 2005. gada 21. aprīļa spriedumu lietā C-25/03 *HE* (Krājums, I-3123. lpp., 36. punkts).

5 – Skat. Izmuma par prejudiciālo jautājuma uzdošanu franču valodas versiju, 3. lpp.

6 – Turpmāk tekstā – “*Ygeia*”.

7 – Lieta C-76/99 (*Recueil*, I-249. lpp., 23. punkts).

8 – Lieta C-45/01 (*Recueil*, I-12911. lpp.).

9 – Lieta C-287/00 (*Recueil*, I-5811. lpp., 31. un 48. punkts).

10 – Tiklīdz nodokļu maksātājs izmanto preces un pakalpojumus, lai vienlaicīgi sniegtu gan no nodokļa atbrīvotos pakalpojumus, gan ar nodokli apliktos pakalpojumus, Sestās direktīvas 17. panta 5. punkts un 19. pants paredz to, ka atskaitīms PVN, kas samaksāts kā priekšnodoklis, lai veiktu ar nodokli apliktus darbus.

11 – Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Francija, 22. punkts.

12 – Šajā sakarā skat. 1988. gada 23. februāra spriedumu lietā 353/85 Komisija/Apvienotā Karaliste (*Recueil*, 817. lpp., 32. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā *Dornier*, 33. punkts.

13 – Piemēram, 13. panta A daļas 1. punkta g) apakšpunkts atbrūvo no nodokļiem tūdu pakalpojumu sniegšanu un tūdu preču piegādi, kas ir cieši saistīti ar sociālo aprūpi un sociālo nodrošināšanas darbu, h) apakšpunkts – tūdu pakalpojumu sniegšanu un tūdu preču piegādi, kas ir cieši saistīti ar bērnu un jauniešu aizsardzību un i) apakšpunkts – bērnu vai jauniešu izglītību, skolas vai universitātes izglītību, arodizglītību vai pārkvalifikāciju, ieskaitot ar to cieši saistītu pakalpojumu sniegšanu vai preču piegādi utt.

14 – 13. panta A daļas 2. punkta a) apakšpunkta redakcija ir šāda:

“a) Daļēbvalstis var piešķirt organizācijām, kas nav publisko tiesību subjekti, katru šo panta 1. punkta b), g), h), i), l), m) un n) apakšpunktā paredzēto atbrīvojumu, katrā atsevišķā gadījumā pakāujot to vienam vai vairākiem no šiem nosacījumiem:

– tās pastāvīgi necenšas gūt peļņu, taču jebkuru peļņu, kas tomēr rodas, nesadala, bet gan novirza sniegto pakalpojumu turpināšanai vai uzlabošanai,

– tās pilnīgi brīvprātīgi pārvalda un vada personas, kuras pašas vai caur starpniekiem nav tieši vai netieši ieinteresētas attiecīgā darbību iznākumā,

– tās nosaka cenas, ko apstiprinājušas valsts iestādes vai kas nav augstākas par šādām apstiprinātām cenām, vai attiecībā uz pakalpojumiem, kas nav jāapstiprina – zemākas cenas par tām, ko līdzīgiem pakalpojumiem nosaka komercuzņēmumi, kuriem jāmaksā pievienotās vērtības nodoklis,

– attiecīgā pakalpojumu atbrīvojums nedrīkst radīt konkurences traucējumus, piemēram, nostādot neizdevīgā stāvoklī komercuzņēmumus, kuriem jāmaksā pievienotās vērtības nodoklis.”

15 – Skat. 48. punktu. Tiesa šajā punktā pamatoja šo analīzi, norādot, ka “noteikts skaits universitātes izglītības iestāžu ir sasniegušas šo mērķi, neveicot dārgus izpētes projektus, un

past?v citas iespējās, k? nodrošin?t saikni starp studentu apm?c?bu un profesion?lo darb?bu”.

16 – Skat. 24. punktu.

17 – Skat. iepriekš min?to spriedumu liet? Komisija/Francija, 23. punkts, un spriedumu liet? *Dornier*, 43. punkts.

18 – Skat. iepriekš min?to spriedumu liet? *Dornier*, 47. un 48. punkts.

19 – *Ibidem*, 43. punkts.

20 – Skat. 1998. gada 22. oktobra spriedumu apvienotaj?s liet?s C?308/96 un C?94/97 *Madgett* un *Baldwin* (*Recueil*, I?6229. lpp., 24. punkts) un 1999. gada 25. febru?ra spriedumu liet? C?349/96 *CPP* (*Recueil*, I?973. lpp., 30. punkts).

21 – Skat. it ?paši 1997. gada 5. j?nija spriedumu liet? C?2/95 *SDC* (*Recueil*, I?3017. lpp., 20. punkts); 2002. gada 10. septembra spriedumu liet? C?141/00 *Kügler* (*Recueil*, I?6833. lpp., 28. punkts) un 2003. gada 20. novembra spriedumu liet? C?307/01 *D’Ambrumenil* un *Dispute Resolution Services* (*Recueil*, I?13989. lpp., 52. punkts).

22 – Skat. 1998. gada 12. novembra spriedumu liet? C?149/97 *Institute of the Motor Industry* (*Recueil*, I?7053. lpp., 18. punkts); 2000. gada 14. septembra spriedumu liet? C?384/98 *D.* (*Recueil*, I?6795. lpp., 20. punkts), k? ar? iepriekš min?to spriedumu liet? *D’Ambrumenil* un *Dispute Resolution Services* (54. punkts).

23 – Skat. iepriekš min?to spriedumu liet? *Kügler* (30. punkts) un spriedumu liet? *Dornier* (42. un 44. punkts).

24 – Skat. 1989. gada 15. j?nija spriedumu liet? 348/87 *Stichting Uitvoering Financiële Acties* (*Recueil*, 1737. lpp., 11. punkts), k? ar? iepriekš min?to spriedumu liet? *CPP* (15. punkts), spriedumu liet? Komisija/Francija (21. punkts) un spriedumu liet? *D’Ambrumenil* un *Dispute Resolution Services* (52. punkts).

25 – Skat. it ?paši 1990. gada 13. marta spriedumu liet? C?30/89 Komisija/Francija (*Recueil*, I?691. lpp., 23. punkts).